

Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων

Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ύφεση 2020: Οικονομικό Κλίμα, Δημοσιονομικές Παρεμβάσεις και Μέτρα Ρευστότητας

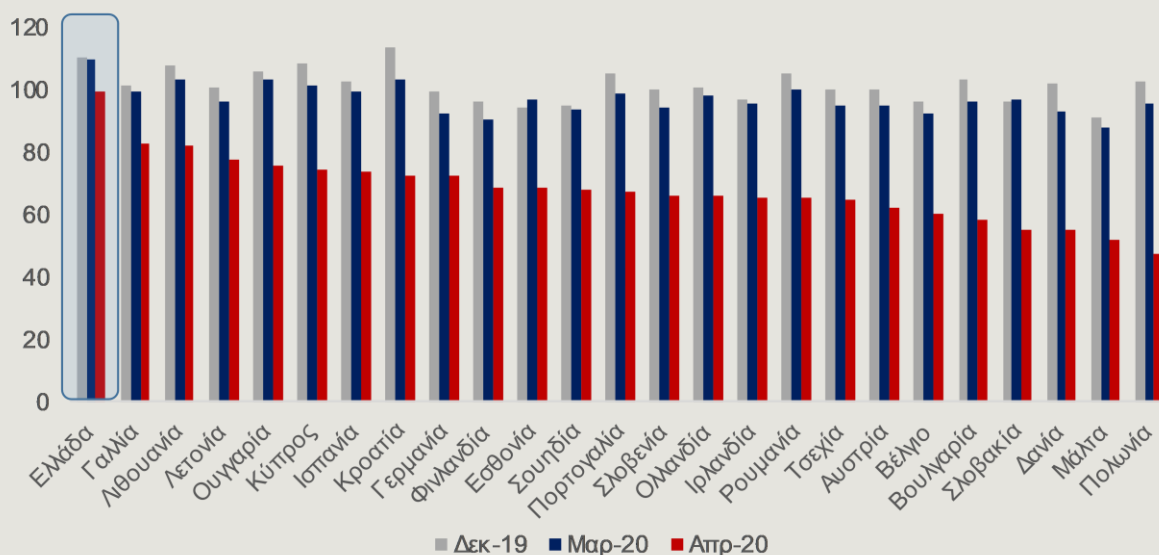
Την περασμένη εβδομάδα, η ελληνική κυβέρνηση ξεκίνησε τη σταδιακή άρση των μέτρων για τον περιορισμό της εξάπλωσης της νόσου Covid-19, μετά την αποτελεσματικότητα που είχαν επί του σχετικού δείκτη μολυσματικότητας της ασθένειας (αριθμός μολύνσεων από ένα κρούσμα). Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΕ) δημοσίευσε πρόσφατα τις εαρινές προβλέψεις της για την εξέλιξη των βασικών μακροοικονομικών μεγεθών την επόμενη διετία, καθώς και των δεικτών οικονομικού κλίματος για το μήνα Απρίλιο.

Οι εκτιμήσεις της ΕΕ για το μέγεθος και το σχήμα της υφεσιακής διαταραχής που πλήττει τις ευρωπαϊκές οικονομίες χαρακτηρίζονται από μια βαθιά -και άνιση μεταξύ των χωρών- ύφεση για το 2020 και μια ατελή ανάκαμψη το 2021. Συγκεκριμένα, εκτιμάται ότι η Ευρωζώνη θα βυθιστεί σε ύφεση της τάξης του 7,7% το 2020 και θα ανακάμψει το 2021 με ρυθμό 6,3%. Για τη χώρα μας, οι εκτιμήσεις της ΕΕ αναφέρουν ένα ισχυρότερο shock για το τρέχον έτος, της τάξης του 9,7% και αντίστοιχα ισχυρή αλλά ατελή ανάκαμψη εντός του 2021 με ρυθμό 7,9%. Η ανωτέρω εκτίμηση είναι σημαντικά ευνοϊκότερη από εκείνη του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, κυρίως, ως προς την ένταση της ανάκαμψης (2020: -10%, 2021: +5,1%).

Η εκτίμηση της ΕΕ είναι ότι η υφεσιακή διαταραχή που θα επιφέρει η πανδημική κρίση είναι ισχυρότερη ακόμη και από το δυσμενές σενάριο του Προγράμματος Σταθερότητας 2020 της ελληνικής κυβέρνησης -το οποίο ανακοινώθηκε επίσης, την προηγούμενη εβδομάδα- τόσο ως προς το μέγεθος, όσο και ως προς τη διάρκειά της. Ειδικότερα, το Πρόγραμμα ενσωματώνει δύο σενάρια, το βασικό (με ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ -4,7% το

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

Η εξέλιξη του Δείκτη Οικονομικού Κλίματος (ESI), σε επιλεγμένες ευρωπαϊκές χώρες, κατά τους πρώτους τέσσερις μήνες του 2020

Πηγή:
Ευρωπαϊκή
Επιτροπή

2020) και το δυσμενές (-7,9%), έχοντας λάβει υπόψη την επίδραση των δημοσιονομικών και άλλων μέτρων που έλαβε η Κυβέρνηση ([Εβδομαδιαίο Δελτίο της 13.4.2020](#)). Ο σχεδιασμός των σεναρίων του οικονομικού επιτελείου της κυβέρνησης ξεκινά από ένα αρχικό σενάριο ύφεσης 10% (χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το *fiscal stimulus* των μέτρων), το οποίο, μετά τη συνεκτίμηση των πολλαπλασιαστικών επιδράσεων των μέτρων που έχουν έως τώρα σχεδιαστεί, καταλήγει στο βασικό σενάριο με ύφεση της τάξης του 4,7%.

Ποιοι είναι οι παράγοντες που θα οδηγούσαν σε μία μεγαλύτερη, σε σχέση με την Ευρωζώνη, υφεσιακή διαταραχή στην Ελλάδα; Η υψηλή εξάρτηση από τον κλάδο του τουρισμού και το υψηλό μερίδιο των μικρών επιχειρήσεων που εκτιμάται ότι είναι περισσότερο ευάλωτες στην τρέχουσα ύφεση. Πράγματι, σε ό,τι αφορά τον τουρισμό, η καθυστέρηση της έναρξης της τουριστικής περιόδου, σε συνδυασμό με την απροθυμία πολλών τουριστών για αεροπορικά ταξίδια (*διαταραχή ζήτησης*) και την επιβολή υγειονομικών πρωτοκόλλων που περιορίζουν τη δυναμικότητα των μονάδων σε κλίνες ή αυξάνουν το κόστος παροχής υπηρεσιών (*διαταραχή προσφοράς*), αποτελούν τους ισχυρότερους παράγοντες κινδύνου για την οικονομική δραστηριότητα στην Ελλάδα. Τούτο σημαίνει ότι η εξέλιξη της πανδημίας διεθνώς -και κυρίως στις χώρες προέλευσης της τουριστικής κίνησης- κατά το τρίτο τρίμηνο του έτους είναι καθοριστικής σημασίας.

Από την άλλη πλευρά, η Ελλάδα δεν έχει ενσωματωθεί στον ίδιο βαθμό με άλλες ευρωπαϊκές χώρες στις διεθνείς εφοδιαστικές αλυσίδες, η διάσπαση των οποίων ευθύνεται για ένα μεγάλο μέρος της ύφεσης της παγκόσμιας οικονομικής δραστηριότητας, κατά το πρώτο και κυρίως το δεύτερο τρίμηνο του έτους. Με αυτό το σκεπτικό, η κρίση στην Ελλάδα -ακόμη και αν είναι εν τέλει ισχυρότερη εντός του 2020- αναμένεται να επέλθει χρονικά αργότερα (δεύτερο και κυρίως τρίτο τρίμηνο του έτους) σε σύγκριση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Επιπλέον, οι δυσμενείς επιπτώσεις της πανδημίας αποτυπώθηκαν στους δείκτες οικονομικού κλίματος των ευρωπαϊκών χωρών για τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο που ανακοίνωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σημειώνοντας ιστορικά, χαμηλά επίπεδα. Με βάση, ωστόσο, το γενικό δείκτη οικονομικού κλίματος, οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες παρουσίασαν δυσμενέστερη εικόνα συγκριτικά με την Ελλάδα, όπως παρατηρείται στο Γράφημα 1.

Τούτο είναι ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο, καθώς το οικονομικό κλίμα θεωρείται πρόδρομος δείκτης της οικονομικής δραστηριότητας και μπορεί ενδεχομένως να αποδοθεί στην έγκαιρη και αποτελεσματική εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων στη χώρα μας. Η εκτίμηση αυτή ενισχύεται από τα ευρήματα σχετικής έρευνας της Διανέοσις σε συνεργασία με την εταιρεία Marc ("Πώς ζουν οι Έλληνες στην πανδημία, Απρίλιος 2020), όπου παρουσιάζεται η σημαντική άνοδος του ποσοστού αισιοδοξίας και σιγουριάς μεταξύ Δεκεμβρίου 2019 και Απριλίου 2020.

Οι επιδόσεις της χώρας στο υγειονομικό πεδίο και στην αποτελεσματική εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων έως τώρα έχουν μεγάλη σημασία, καθώς πρόσφατα ευρήματα της εμπειρικής έρευνας στον τομέα της οικονομικής ιστοριομετρίας (*cleometrics*) από την περίπτωση της τελευταίας πολύ μεγάλης πανδημίας, της Great Influenza / Spanish Flu 1918-1920, δείχνουν ότι το ποσοστό θνητότητας και το μέγεθος της ύφεσης συσχετίζονται σε υψηλό βαθμό (Robert Barro, J. Ursua and J. Weng "The coronavirus and the Great Influenza epidemic: Lessons from the "Spanish Flu" for the coronavirus' potential effects on mortality and economic activity", National Bureau of Economic Research).

Η γενική καθίζηση του οικονομικού κλίματος στην Ευρωζώνη λόγω της πανδημίας Covid-19 -παρά τις επιμέρους διαφορές- είναι πλέον εμφανής και αντανακλάται τόσο στις επιχειρηματικές προσδοκίες, όσο και στην καταναλωτική εμπιστοσύνη. Στο Γράφημα 1, απεικονίζονται οι Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (ESI) των περισσότερων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EE-27), για τον Δεκέμβριο 2019, τον Μάρτιο 2020, καθώς και τα τελευταία στοιχεία που δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή την προηγούμενη εβδομάδα για τον Απρίλιο 2020. Όπως παρατηρείται στο γράφημα, σχεδόν σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, οι δείκτες οικονομικού κλίματος ήταν μειωμένοι τον Μάρτιο, σε σύγκριση με το τέλος του 2019. Σημειώνεται, ωστόσο, ότι τον εν λόγω μήνα και συγκεκριμένα κατά τη συλλογή των στοιχείων της έρευνας, η εξάπλωση του ιού σε κάποιες χώρες της Ευρώπης βρισκόταν σε αρχικό στάδιο και ως εκ τούτου, δεν είχαν ακόμα τεθεί αυστηροί περιορισμοί στις μετακινήσεις των πολιτών. Τον Απρίλιο, η πτώση του οικονομικού κλίματος, σε μηνιαία βάση, ήταν ραγδαία σε όλες τις χώρες και διαμορφώθηκε στις 30 μονάδες περίπου, κατά μέσο όρο. Οι μεγαλύτερες μηνιαίες πτώσεις σημειώθηκαν στην Πολωνία (-48,1 μονάδες), την Σλοβακία (-41,6 μονάδες) και την Δανία (-38,1 μονάδες), ενώ οι μικρότερες μειώσεις καταγράφηκαν στην Ελλάδα (-10,1 μονάδες), στην Γαλλία (-16,3 μονάδες) και στην Λετονία (-18,4 μονάδες). Επιπλέον, σε επίπεδο ευρωπαϊκού μέσου όρου, οι επιδόσεις που σημειώθηκαν τον Απρίλιο προσέγγισαν τις τιμές που είχαν καταγραφεί το 2009, κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης (βλ. τμήμα οικονομικής συγκυρίας παρόντος δελτίου).

Στην Ελλάδα, οι προσδοκίες των επιχειρήσεων και των καταναλωτών είχαν βελτιωθεί σημαντικά το τελευταίο έτος, παράλληλα με την άνοδο της οικονομικής δραστηριότητας και τη μείωση της ανεργίας. Τον Φεβρουάριο δε, σημειώθηκε η καλύτερη επίδοση των τελευταίων είκοσι περίπου ετών, με τον ESI να ανέρχεται στις 113,2 μονάδες (Δεκέμβριος 2000: 116 μονάδες).

Τον Απρίλιο, ωστόσο, ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος υποχώρησε για πρώτη φορά, από τον Ιούνιο του 2017, κάτω από το επίπεδο των 100 μονάδων και διαμορφώθηκε στις 99,3 μονάδες, από 109,4 μονάδες τον Μάρτιο. Η επιδείνωση των προσδοκιών επιχειρήσεων και καταναλωτών ήταν αποτέλεσμα του περιορισμού της οικονομικής δραστηριότητας στην πλειοψηφία των κλάδων της οικονομίας, που με τη σειρά της είχε ως επακόλουθο να τεθεί σε καθεστώς αναστολής σύμβασης εργασίας μεγάλο μέρος των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα.

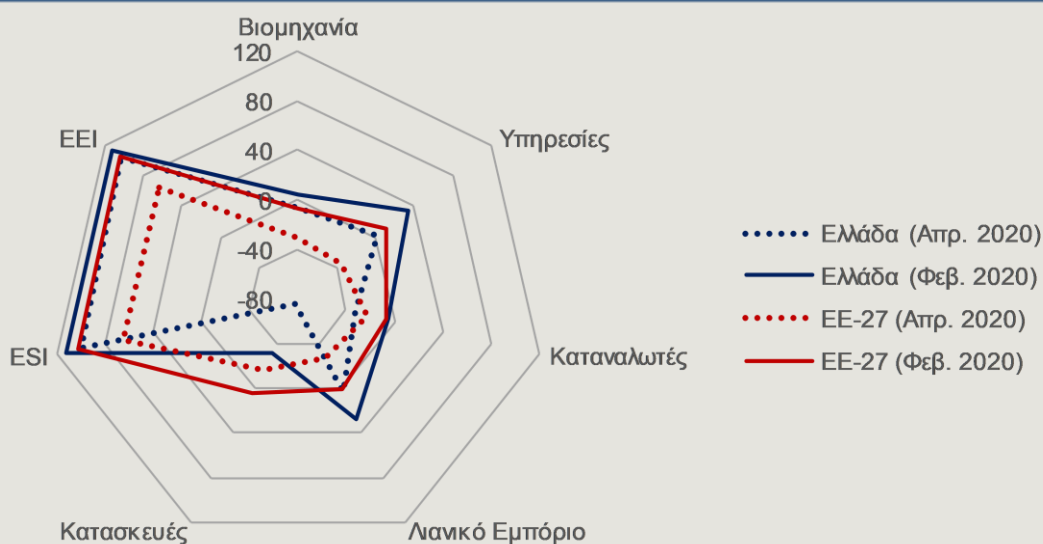
Επίσης, η συγκριτικά μικρότερη πτώση του οικονομικού κλίματος στην Ελλάδα σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ενδεχομένως να συνδέεται με το γεγονός ότι οι αρχικές προσδοκίες για τις παρεμβάσεις της δημοσιονομικής πολιτικής σε εθνικό επίπεδο να ήταν πολύ χαμηλότερες -λόγω της αρνητικής εμπειρίας της προηγούμενης κρίσης- σε σχέση με ό,τι εν τέλει υλοποιήθηκε. Σύμφωνα με το πρόσφατο Πρόγραμμα Σταθερότητας που κατατέθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η συνολική αξία των μέτρων στήριξης ανέρχεται σε Ευρώ 17,3 δισ. (9,7% του ΑΕΠ), εκ των οποίων τα Ευρώ 12,3 δισ. αφορούν στο συνολικό ταμειακό κόστος για τους μήνες έως τον Ιούνιο, αν ληφθεί υπόψη ότι οι επιστροφές φορολογικών και ασφαλιστικών αναστολών θα πραγματοποιηθούν μετά τον Αύγουστο. Από τα Ευρώ 12,3 δισ., τα Ευρώ 2 δισ. είναι το ταμειακό κόστος χορήγησης δανείων με εγγυήσεις, οι οποίες, μέσω μόχλευσης, θα οδηγήσουν στη χορήγηση δανείων Ευρώ 7 δισ.

Η επιδείνωση του οικονομικού κλίματος στο δίμηνο Μαρτίου-Απριλίου 2020, των συνιστωσών του δείκτη, καθώς και του δείκτη επιχειρηματικών προσδοκιών για την απασχόληση (Employment Expectations Indicator, EEI), τόσο στην Ελλάδα, όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, παρουσιάζεται στο Γράφημα 2.

Σε ό,τι αφορά την Ελλάδα, μεταξύ Φεβρουαρίου και Απριλίου, τη μεγαλύτερη πτώση σημείωσαν οι προσδοκίες στις κατασκευές, στο λιανικό εμπόριο και στις υπηρεσίες. Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις κατασκευές ειδικά, σημείωσε τη χειρότερη επίδοση μεταξύ των χωρών της ΕΕ-27. Η πτώση των προσδοκιών των επιχειρηματιών στο λιανικό εμπόριο και στις υπηρεσίες ήταν της τάξης των 24,3 και 32,5 μονάδων αντίστοιχα, δεδομένου ότι τα μέτρα αναστολής λειτουργίας εφαρμόστηκαν σε μεγάλο ποσοστό επιχειρήσεων των δύο κλάδων. Οι δείκτες επιχειρηματικών προσδοκιών στη βιομηχανία και για την απασχόληση επίσης κινήθηκαν πτωτικά, αλλά ηπιότερα (-10,1 και -9,3 μονάδες αντίστοιχα). Σημειώνεται ότι ο βασικός παράγοντας που οδήγησε σε επιδείνωση των προσδοκιών στη βιομηχανία, τόσο στην Ελλάδα, όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ήταν οι μειωμένες προβλέψεις των επιχειρηματιών για την παραγωγή το επόμενο διάστημα. Αναφορικά με τις προσδοκίες για την απασχόληση, το πλαίσιο στήριξης που υιοθετήθηκε και η προϋπόθεση διατήρησης των θέσεων εργασίας για την ένταξη των επιχειρήσεων σε αυτό φαίνεται ότι συγκράτησαν την απαισιοδοξία των επιχειρηματιών. Αξίζει να σημειωθεί, επίσης, ότι η πτώση που σημειώθηκε κατά τους τελευταίους δύο μήνες στους δείκτες οικονομικού κλίματος και επιχειρηματικών προσδοκιών στο λιανικό εμπόριο, στις υπηρεσίες, στη βιομηχανία, καθώς και στην απασχόληση, είναι

ΓΡΑΦΗΜΑ 2

Η επιδείνωση του οικονομικού κλίματος, της καταναλωτικής εμπιστοσύνης και των επιχειρηματικών προσδοκιών, σε Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση, εν μέσω της πανδημίας Covid-19

Πηγή:
Ευρωπαϊκή
Επιτροπή

μικρότερη από την αντίστοιχη πτώση του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον, οι εν λόγω δείκτες στη χώρα μας ήταν οι υψηλότεροι μεταξύ των χωρών της ΕΕ-27, τον Απρίλιο 2020.

Θα πρέπει να επισημανθεί, ωστόσο, ότι υπάρχουν παράγοντες που ενδέχεται να εντείνουν την απαισιοδοξία των επιχειρηματιών το επόμενο χρονικό διάστημα. Συγκεκριμένα, εξακολουθεί να υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με τη χρονική στιγμή επαναλειτουργίας σημαντικών κλάδων, όπως ο τουρισμός (π.χ. υπηρεσίες εστίασης, ξενοδοχεία, κ.λπ.). Επιπλέον, σύμφωνα με τα στοιχεία του πληροφοριακού συστήματος Εργάνη του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, το τετράμηνο Ιανουαρίου-Απριλίου, το ισοζύγιο ρών απασχόλησης ήταν αρνητικό, για πρώτη φορά από το 2012, ως αποτέλεσμα κυρίως της μείωσης των προσλήψεων κατά τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο. Όπως αναφέρει σχετική ανακοίνωση του Υπουργείου, η πανδημία επηρέασε δυσμενώς το ισοζύγιο ρών μισθωτής απασχόλησης, ακυρώνοντας οποιοσδήποτε προσλήψεις κατά τους τελευταίους δύο μήνες και ιδίως τις προγραμματισμένες εποχικές προσλήψεις στον τομέα της εστίασης και του τουρισμού.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΓΚΥΡΙΑ

Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (ESI) και Επιχειρηματικών Προσδοκιών για την Απασχόληση (EEI)

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος (ESI) στην Ελλάδα διαμορφώθηκε, τον Απρίλιο, στις 99,3 μονάδες, παρουσιάζοντας αισθητή μείωση σε σχέση με τον Μάρτιο (109,4 μονάδες), ενώ μειώθηκε και σε σύγκριση με τις 102 μονάδες του Απριλίου 2019 (Γράφημα 3). Η επιδείνωση στο οικονομικό κλίμα είναι η δεύτερη κατά σειρά από τον Μάρτιο, η οποία προκύπτει ως απόρροια των δυσμενών οικονομικών συνθηκών που έχουν δημιουργηθεί λόγω της πανδημίας Covid-19. Παρά το γεγονός ότι η επίδοση στην Ελλάδα είναι η δυσμενέστερη που έχει σημειωθεί από τον Ιούνιο 2017 στη χώρα, είναι, ωστόσο, η υψηλότερη μεταξύ των υπόλοιπων ευρωπαϊκών χωρών, υπερβαίνοντας σημαντικά, τον Απρίλιο, το μέσο όρο τόσο των 65,8 μονάδων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ-27), όσο και της Ευρωζώνης (67 μονάδες) και καταγράφοντας, ταυτόχρονα, τη μικρότερη μείωση σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες. Σημειώνεται ότι οι δύο τελευταίοι δείκτες προσέγγισαν τον Απρίλιο τα επίπεδα του αντίστοιχου μήνα του 2009 (ΕΕ-27: 66,8, Ευρωζώνη: 67,2 μονάδες), ενώ οι μηνιαίες πτώσεις τους ήταν οι μεγαλύτερες που έχουν σημειωθεί από την αρχή των ερευνών οικονομικού κλίματος το 1985 (-28,8 και -27,2 μονάδες, αντίστοιχα). Σημαντικές μειώσεις σημείωσαν οι αντίστοιχοι δείκτες όλων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με πρωτόγνωρες μηνιαίες απώλειες που ξεπερνούν σε πολλές χώρες τις 30 μονάδες. Συγκεκριμένα, ο ESI στην Γερμανία διαμορφώθηκε στις 72,1 μονάδες (-19,9 μονάδες), στην Ισπανία στις 73,3 μονάδες (-26 μονάδες) και στην Πορτογαλία στις 66,9 μονάδες (-31,5 μονάδες).

Όλοι οι επιμέρους δείκτες επιχειρηματικών προσδοκιών στη χώρα μας επιδεινώθηκαν τον Απρίλιο. Συγκεκριμένα:

(i) στη βιομηχανία, ο σχετικός δείκτης υποχώρησε σε αρνητικό επίπεδο, για πρώτη φορά μετά τον Ιούνιο 2019 και διαμορφώθηκε στις -5,6 μονάδες, μειωμένος κατά 8,7 μονάδες. Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, αρνητική συμβολή είχαν οι προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες (-25,1 μονάδες), όπως και το ισοζύγιο των εκτιμήσεων για τις παραγγελίες, το οποίο διαμορφώθηκε στις -7,4 μονάδες, από -5,6 τον προηγούμενο μήνα. Αντίθετα, το ισοζύγιο για τα αποθέματα περιορίστηκε κατά 0,9 μονάδες σε σύγκριση με τον Μάρτιο, αντισταθμίζοντας εν μέρει μόνο τις παραπάνω αρνητικές μεταβολές.

(ii) στις υπηρεσίες, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών κατέγραψε έντονη πτώση της τάξης των 25,5 μονάδων και διαμορφώθηκε στη 1,1 μονάδα. Όλες οι μεταβλητές του δείκτη μειώθηκαν σε σύγκριση με τον Μάρτιο, δηλαδή τόσο οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων και τη ζήτηση, κατά 20,1 και 17,8 μονάδες, αντίστοιχα, όσο και οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ζήτησης τους επόμενους 3 μήνες, κατά 38,6 μονάδες.

(iii) στο λιανικό εμπόριο, οι προσδοκίες επιδεινώθηκαν σημαντικά, με το σχετικό δείκτη να χάνει σχεδόν 18 μονάδες και να διαμορφώνεται στις 3,2 μονάδες. Αρνητική επίδραση στη διαμόρφωση του δείκτη είχαν όλες οι συνιστώσες. Συγκεκριμένα, παρατηρήθηκε αξιοσημείωτη επιδείνωση των εκτιμήσεων για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη των πωλήσεων (-38,8 μονάδες) και για τα αποθέματα (+10,3 μονάδες), ενώ

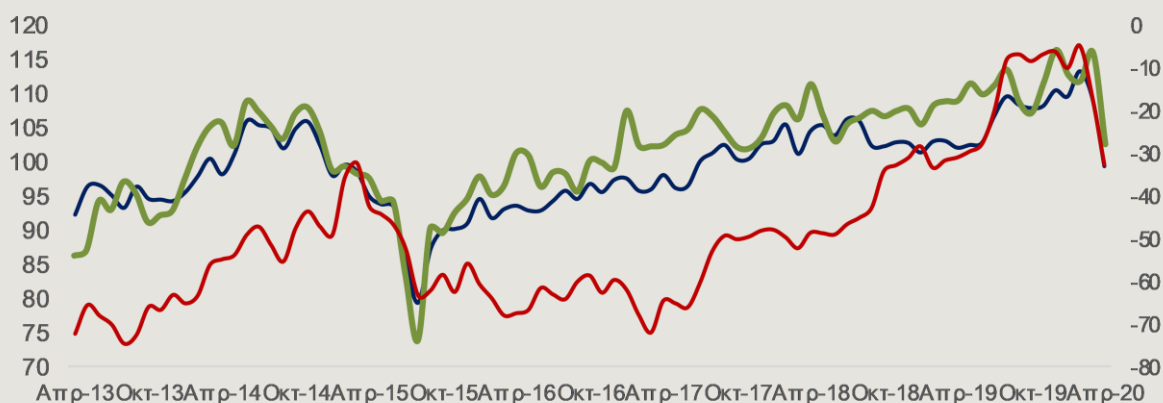
μειώθηκε και το ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα (στις 37,4 μονάδες, από 42,7 τον Μάρτιο).

(iv) στις κατασκευές, σημειώθηκε ιδιαίτερα έντονη πτώση, ίση με 45,8 ποσοστιαίες μονάδες, καθώς ο δείκτης διαμορφώθηκε στις -76,3 μονάδες τον Απρίλιο, από -30,5 τον Μάρτιο. Η μείωση αποδίδεται κυρίως στην επιδείνωση των προσδοκιών για την απασχόληση στον κλάδο (-52,3 μονάδες), ενώ και οι προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων υποχώρησαν αισθητά (-39,3 μονάδες).

Επιπλέον, ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης μειώθηκε κατά 16,1 μονάδες, τον Απρίλιο, στις -32,6 (Γράφημα 3), στη χειρότερη επίδοσή του από τον Φεβρουάριο 2019. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης στην Ελλάδα ήταν τον Απρίλιο αισθητά χαμηλότερος από τους αντίστοιχους μέσους όρους της ΕΕ-27 (-22 μονάδες) και της Ευρωζώνης (-22,7 μονάδες), παρά το γεγονός ότι τον Φεβρουάριο κινείτο σε υψηλότερα επίπεδα. Από τις επιμέρους μεταβλητές που συνθέτουν το συνολικό δείκτη, σημαντική πτώση καταγράφηκε στις προοπτικές για τη γενική οικονομική κατάσταση της χώρας τον επόμενο χρόνο (-32,9 μονάδες), στις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών (-15,7 μονάδες), καθώς και στις προθέσεις για μείζονες αγορές (-32,9 μονάδες). Αντίθετα, βελτίωση σημειώθηκε στις εκτιμήσεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών τους κατά τους τελευταίους 12 μήνες (+5,8 μονάδες).

Σημειώνεται ότι τον Φεβρουάριο η DG-ECFIN της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατήρτισε και δημοσίευσε για πρώτη φορά ένα νέο δείκτη για τις επιχειρηματικές προσδοκίες στην απασχόληση (Employment Expectations Indicator-EEI), ο οποίος ενσωματώνει τις προβλέψεις των επιχειρηματιών της βιομηχανίας, των υπηρεσιών, του λιανικού εμπορίου και των κατασκευών σχετικά με την εξέλιξη της απασχόλησης εντός του επόμενου τριμήνου. Ο νέος δείκτης στην Ελλάδα σημείωσε πτώση το φετινό Απρίλιο, καθώς διαμορφώθηκε στις 102,4 μονάδες, έναντι των 115,8 μονάδων τον Μάρτιο και των 108,8 μονάδων τον Απρίλιο 2019. Συγκεκριμένα, οι προσδοκίες για την απασχόληση υποχώρησαν σε μηνιαία βάση κατά 14,1 μονάδες στη βιομηχανία και κατά 4,4 μονάδες στο λιανικό εμπόριο, παραμένοντας ωστόσο σε θετικό πεδίο τιμών (5,2 και 19,2 μονάδες, αντίστοιχα). Αντίθετα, οι προσδοκίες για την εξέλιξη της απασχόλησης στις υπηρεσίες και στις κατασκευές κινήθηκαν σε αρνητικό έδαφος (στις -3,4 και -75,8 μονάδες οι αντίστοιχοι δείκτες), επιδεινούμενες σημαντικά σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι, παρά τη μεγάλη πτώση που κατέγραψαν τον Απρίλιο οι επιχειρηματικές προσδοκίες στη βιομηχανία, στις υπηρεσίες, στο λιανικό εμπόριο και στην απασχόληση, οι εν λόγω δείκτες στην Ελλάδα, μαζί με το συνολικό Δείκτη Οικονομικού Κλίματος, ήταν οι υψηλότεροι μεταξύ των υπόλοιπων ευρωπαϊκών χωρών, υπερβαίνοντας σημαντικά τους αντίστοιχους μέσους όρους της ΕΕ-27 και της Ευρωζώνης, γεγονός το οποίο υποδηλώνει, προς το παρόν, μικρότερη απαισιοδοξία των ελληνικών επιχειρήσεων απέναντι στην τρέχουσα υγειονομική κρίση. Από την άλλη πλευρά, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις κατασκευές ήταν ο χαμηλότερος, σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ-27.

ΓΡΑΦΗΜΑ 3
Εξέλιξη Δεικτών Οικονομικού Κλίματος, Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης και Επιχειρηματικών Προσδοκιών για την Απασχόληση

— Δείκτης Οικονομικού κλίματος (αριστερός άξονας)
 — Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών για την Απασχόληση (αριστερός άξονας)
 — Δείκτης Καταναλωτικής εμπιστοσύνης (δεξιός άξονας)

Πηγή:
Ευρωπαϊκή
Επιτροπή

Η εξέλιξη του δείκτη PMI

Ο δείκτης υπευθύνων για τις προμήθειες στη μεταποίηση (Purchasing Managers Index PMI-IHS Markit) υποχώρησε, τον Απρίλιο, στις 29,5 μονάδες, από 42,5 μονάδες, τον Μάρτιο. Οι αρνητικές επιπτώσεις από την εξάπλωση του Covid-19 άφησαν έντονο αποτύπωμα στην ελληνική μεταποίηση, τον Απρίλιο, με την επιδείνωση του δείκτη να είναι η εντονότερη που έχει καταγραφεί από την αρχή διεξαγωγής της έρευνας (Μάιος 1999). Σημειώνεται ότι από τον Ιούνιο 2017 μέχρι τον Φεβρουάριο 2020, ήτοι για 33 διαδοχικούς μήνες, ο δείκτης διαμορφώθηκε άνω των 50 μονάδων, εξέλιξη η οποία υποδηλώνει ότι μέχρι το ξέσπασμα του Covid-19 η μεταποίηση στη χώρα βρισκόταν σε φάση επέκτασης, αντίθετα δηλαδή από τη συρρίκνωση του μεταποιητικού κλάδου στην Ευρωζώνη (Γράφημα 4).

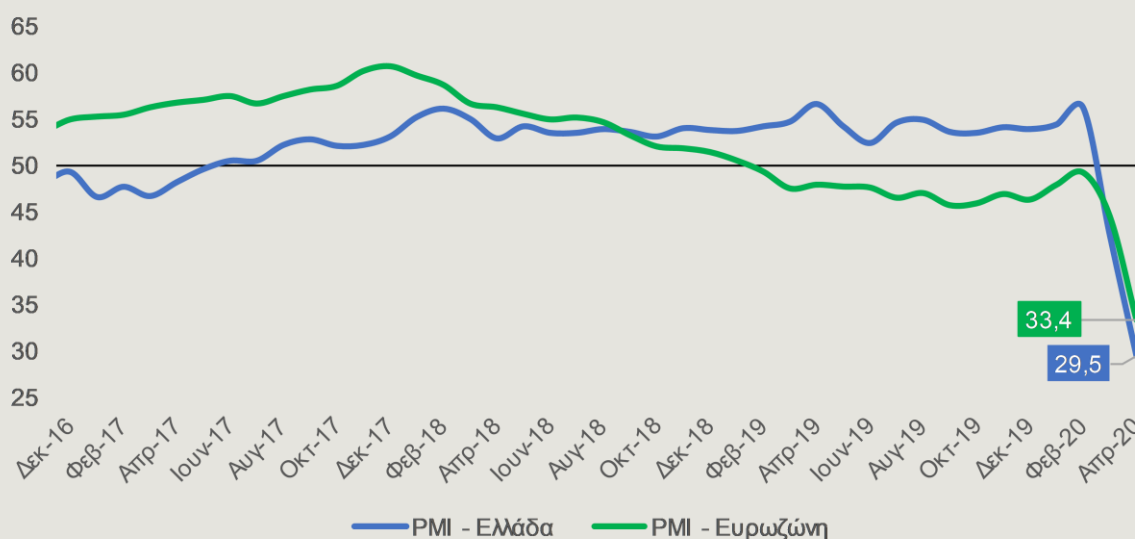
Η επιδείνωση που παρουσίασε ο δείκτης τον Απρίλιο αποδίδεται στη μείωση τόσο της παραγωγής, όσο και των συνολικών πωλήσεων (όγκος παραγγελιών), καθώς καταγράφηκε έντονη πτώση της ζήτησης από πελάτες εσωτερικού και εξωτερικού. Σημειώνεται ότι η παραγωγή μειώθηκε με τον εντονότερο ρυθμό που έχει παρατηρηθεί εδώ και 21 έτη, ενώ η μείωση και η ακύρωση παραγγελιών, τόσο από το εσωτερικό, όσο και από το εξωτερικό, είχαν ως αποτέλεσμα οι πωλήσεις να μειωθούν με τον ταχύτερο ρυθμό που έχει καταγραφεί ποτέ. Οι εταιρίες, λόγω της μείωσης των νέων παραγγελιών και της συρρίκνωσης των αδιεκπεραιώτων εργασιών, προέβησαν σε περιορισμό του εργατικού δυναμικού με το μεγαλύτερο ρυθμό που έχει παρατηρηθεί στην ιστορία της έρευνας. Ως αποτέλεσμα των δυσμενών αυτών εξελίξεων, οι υπεύθυνοι για τις προμήθειες του κλάδου της μεταποίησης είναι απαισιόδοξοι ως προς τη μελλοντική ανάπτυξη της παραγωγής, με τις βασικότερες ανησυχίες τους να σχετίζονται με την ταχύτητα ανάκαμψης της οικονομίας, τη χαλάρωση του περιορισμού των μετακινήσεων, καθώς και την πρόσβαση σε χρηματοδότηση.

Όσον αφορά στις τιμές των τελικών προϊόντων, κατέγραψαν τη μεγαλύτερη μείωση των τελευταίων 11 περίπου ετών, καθώς οι εταιρίες, συνεπικουρούμενες από το χαμηλότερο κόστος εισροών, προσπάθησαν να διατηρήσουν την ανταγωνιστικότητά τους και να προσελκύσουν πελάτες.

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα της έρευνας, η βιομηχανική παραγωγή στην Ελλάδα αναμένεται να συρρικνωθεί κατά 4,1% το 2020. Η ανάκαμψη της μεταποίησης συνδέεται με την αύξηση της δραστηριότητας στον τομέα παροχής υπηρεσιών, λόγω της αυξημένης βαρύτητας της παραγωγής τροφίμων και ποτών στο μεταποιητικό τομέα.

ΓΡΑΦΗΜΑ 4

Εξέλιξη Δείκτη Υπευθύνων για τις Προμήθειες στη Μεταποίηση (PMI), Ελλάδα - Ευρωζώνη

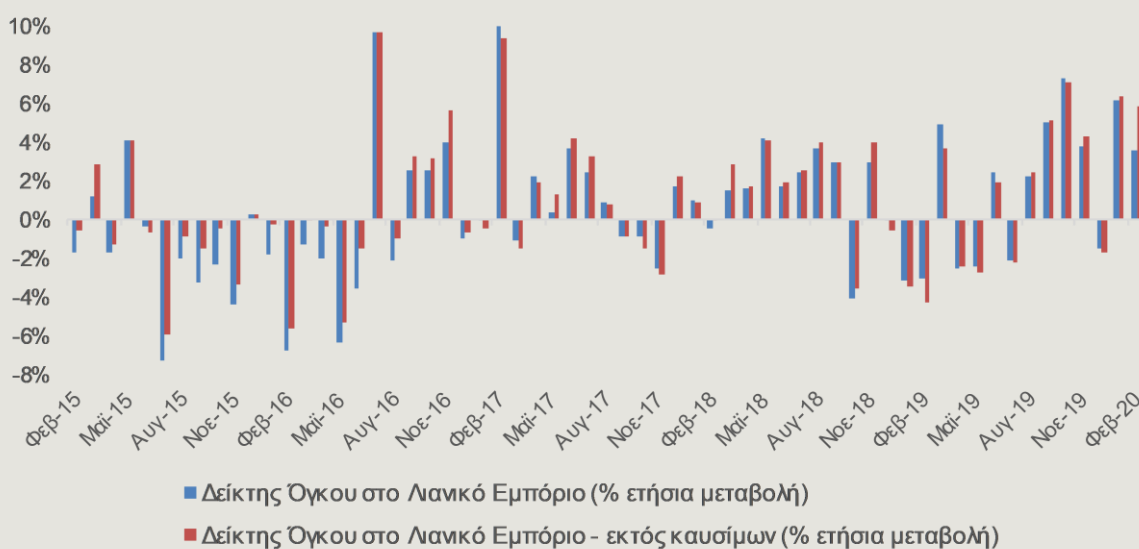
Πηγή:
Bloomberg, IHS
Markit

Λιανικές Πωλήσεις

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, τον Φεβρουάριο 2020, ο γενικός δείκτης όγκου στο λιανικό εμπόριο κατέγραψε αύξηση, κατά 3,5%, σε ετήσια βάση, έναντι πτώσης κατά 3,1%, τον ίδιο μήνα του 2019. Χωρίς τα καύσιμα, ο σχετικός δείκτης αυξήθηκε κατά 5,9% (Γράφημα 5). Συνολικά, τους πρώτους δύο μήνες του 2020, ο γενικός δείκτης όγκου στο λιανικό εμπόριο κατέγραψε ετήσια αύξηση της τάξης του 4,8%, ενώ ο αντίστοιχος

δείκτης εκτός καυσίμων αυξήθηκε κατά 6,1%, σε σύγκριση με το πρώτο δίμηνο του 2019. Στο διάστημα Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου 2019, οι δύο δείκτες είχαν σημειώσει πτώση, σε ετήσια βάση, κατά 3,1% και 3,9%, αντίστοιχα.

Από τους επιμέρους κλάδους που συνθέτουν το δείκτη, αύξηση κατέγραψαν, το πρώτο δίμηνο του έτους, σε ετήσια βάση, οι πωλήσεις σε φαρμακευτικά είδη-καλλυντικά (+16,3%), έπιπλα-ηλεκτρικά είδη-οικιακό εξοπλισμό (+8,8%), μεγάλα και μικρά καταστήματα τροφίμων (+8,7% και +7%, αντίστοιχα), βιβλία-χαρτικά είδη (+7,8%), στα λοιπά καταστήματα, εκτός καυσίμων (+6,2%), καθώς και στην ένδυση-υπόδηση (+0,7%). Αντίθετα, μείωση των πωλήσεων, σε όρους όγκου, σημειώθηκε στα πολυκαταστήματα (-6,5%), στα τρόφιμα-ποτά-καπνό (-4,1%) και στα καύσιμα και λιπαντικά αυτοκινήτων (-2,2%).

ΓΡΑΦΗΜΑ 5
Εξέλιξη Γενικού Δείκτη Όγκου στο Λιανικό Εμπόριο και αντίστοιχου δείκτη εκτός καυσίμων-λιπαντικών

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Τραπεζική Χρηματοδότηση του Ιδιωτικού Τομέα

Το υπόλοιπο των χορηγήσεων¹ προς τον ιδιωτικό τομέα διαμορφώθηκε σε Ευρώ 147,7 δισ., τον Μάρτιο 2020, παρουσιάζοντας οριακή αύξηση του ετήσιου ρυθμού μεταβολής (+0,1%). Από το σύνολο των πιστώσεων προς τον ιδιωτικό τομέα, το 49% αφορά σε επιχειρηματικά δάνεια, το 34% σε στεγαστικά δάνεια, το 11% σε καταναλωτικά και λοιπά δάνεια και το 6% σε δάνεια προς ελεύθερους επαγγελματίες, αγρότες και ατομικές επιχειρήσεις.

Συγκεκριμένα, το υπόλοιπο των χορηγήσεων προς τις επιχειρήσεις διαμορφώθηκε σε Ευρώ 72,7 δισ., τον Μάρτιο 2020 (+3,6%, σε ετήσια βάση), εκ των οποίων τα Ευρώ 66,2 δισ. αποτελούν πιστώσεις προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις (+3,4%, σε ετήσια βάση) και τα Ευρώ 6,5 δισ. πιστώσεις προς ασφαλιστικές επιχειρήσεις και λοιπά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (+6,1%, σε ετήσια βάση).

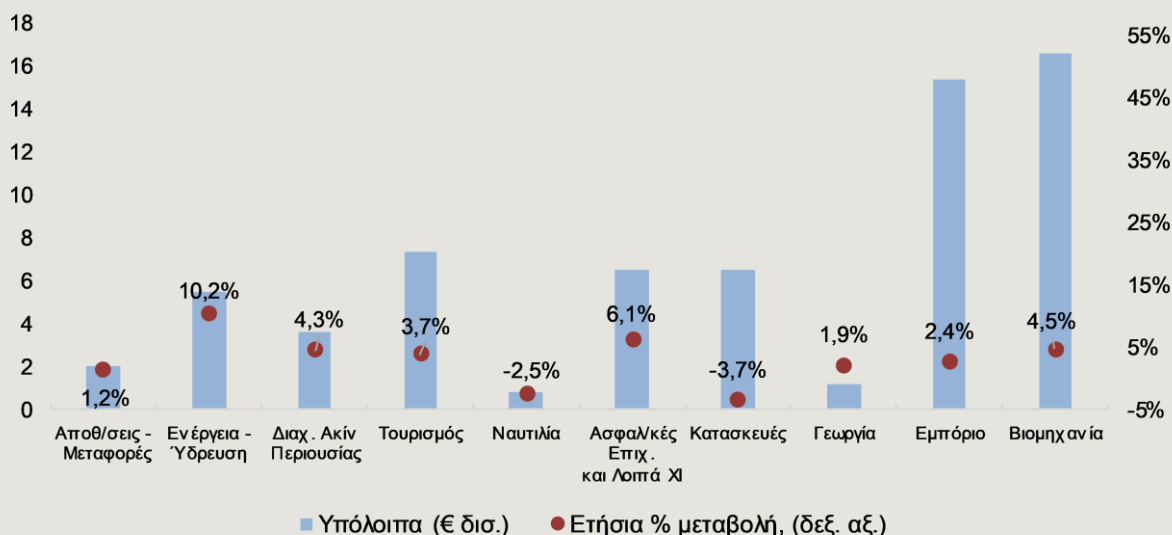
Ως προς την ανάλυση ανά κλάδο δραστηριότητας, αύξηση σημειώθηκε στη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων στους κλάδους της Ενέργειας-Υδρευσης, των Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων και Λοιπών Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων, της Βιομηχανίας, της Διαχείρισης Ακίνητης Περιουσίας, του Τουρισμού, του Εμπορίου, της Γεωργίας, καθώς και των Αποθηκεύσεων και Μεταφορών πλην Ναυτιλίας. Αντίθετα, μείωση, σε ετήσια βάση, καταγράφηκε στις χορηγήσεις προς τις επιχειρήσεις των Κατασκευών και της Ναυτιλίας (Γράφημα 6).

Αναφορικά με τα δάνεια προς τα νοικοκυριά, το υπόλοιπό τους διαμορφώθηκε σε Ευρώ 66,4 δισ., σημειώνοντας ετήσια μείωση κατά 2,9%. Όσον αφορά τις επιμέρους κατηγορίες, τα στεγαστικά δάνεια, τα οποία αποτελούν το 76% του συνόλου των δανείων προς τα νοικοκυριά, μειώθηκαν κατά 3,4%, σε ετήσια βάση, ενώ τα καταναλωτικά δάνεια υποχώρησαν, αντίστοιχα, κατά 1,7%.

Τέλος, τον Μάρτιο 2020 οι πιστώσεις προς τους ελεύθερους επαγγελματίες, τους αγρότες και τις ατομικές επιχειρήσεις μειώθηκαν κατά 2,4%, σε ετήσια βάση.

ΓΡΑΦΗΜΑ 6

Διάρθρωση και Ετήσια Μεταβολή (%) της Χρηματοδότησης Επιχειρήσεων ανά Κλάδο Δραστηριότητας, Μάρτιος 2020

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Τραπεζικές Καταθέσεις Ιδιωτικού Τομέα

Οι καταθέσεις² του ιδιωτικού τομέα παρουσίασαν ετήσια αύξηση, κατά 8,8%, τον Μάρτιο 2020, έναντι αντίστοιχης ανόδου κατά 7,7%, τον προηγούμενο μήνα και διαμορφώθηκαν σε Ευρώ 145,1 δισ. (Πίνακας 1). Η εξέλιξη αυτή οφείλεται, κυρίως, στην αύξηση των καταθέσεων των νοικοκυριών κατά 6,5%, σε Ευρώ 117,6 δισ., καθώς αποτελούν το 81% των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα, ενώ ανοδικά (+19,8%) κινήθηκαν και οι καταθέσεις των επιχειρήσεων, σε σύγκριση με τον Μάρτιο 2019 (Γράφημα 7). Η μηνιαία καθαρή ροή των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα, τον Μάρτιο, ήταν θετική, ύψους Ευρώ 2,8 δισ. περίπου και προήλθε τόσο από την αύξηση των καταθέσεων των επιχειρήσεων, κατά Ευρώ 1,5 δισ., όσο και από την αύξηση των καταθέσεων των νοικοκυριών κατά Ευρώ 1,3 δισ.

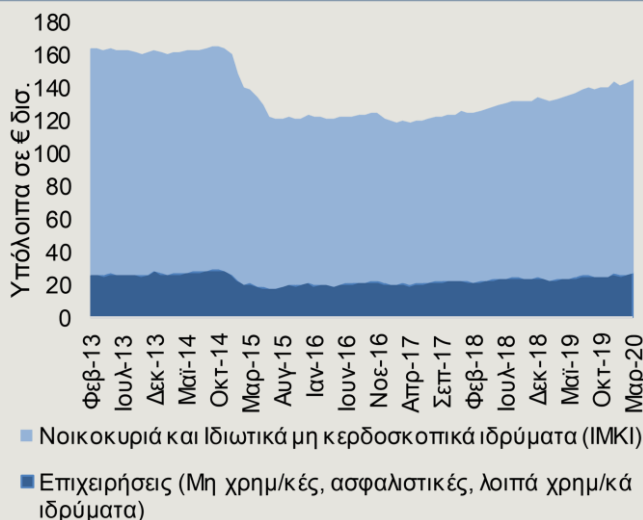
Το σύνολο των καταθέσεων της εγχώριας οικονομίας στο τραπεζικό σύστημα, το οποίο περιλαμβάνει εκτός από τις καταθέσεις των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων και τις καταθέσεις της Γενικής Κυβέρνησης, διαμορφώθηκε τον Μάρτιο σε Ευρώ 162,4 δισ. Οι καταθέσεις της Γενικής Κυβέρνησης διαμορφώθηκαν σε Ευρώ 17,3 δισ., αυξημένες κατά Ευρώ 2,3 δισ., σε σχέση με τον Φεβρουάριο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΓΡΑΦΗΜΑ 7

Εξέλιξη Καταθέσεων Ιδιωτικού Τομέα, Μάρτιος 2020

	ΦΕΒ.2020	ΜΑΡ.2020
(υπόλοιπα και καθαρές ροές σε εκατ. € *)		
Σύνολο	142.241	145.087
% Ετήσια Μεταβολή	7,7%	8,8%
Μηνιαία Καθαρή Ροή	1.059	2.846
Νοικοκυριά	116.286	117.628
% Ετήσια Μεταβολή	5,8%	6,5%
Μηνιαία Καθαρή Ροή	458	1.341
Ώψεως	15.752	16.389
Ταμειωτηρίου	57.708	59.404
Προθεσμίας	42.826	41.835
Επιχειρήσεις	25.955	27.459
% Ετήσια Μεταβολή	17,3%	19,8%
Μηνιαία Καθαρή Ροή	601	1.505
Ώψεως	19.915	22.076
Προθεσμίας	5.870	5.214

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Αγορά Εργασίας

Με βάση τα εποχικά προσαρμοσμένα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, ο αριθμός των απασχολούμενων τον Φεβρουάριο του 2020 αυξήθηκε κατά 0,4% ή 14,5 χιλ. άτομα, σε ετήσια βάση, ενώ το ποσοστό ανεργίας υποχώρησε στο 16,1%, μειωμένο κατά 2,3 ποσοστιαίες μονάδες, σε σχέση με τον Φεβρουάριο του 2019 (18,4%) (Γράφημα 8). Το ποσοστό ανεργίας διαμορφώθηκε, για έκτο διαδοχικό μήνα, κάτω από το επίπεδο των 17 ποσοστιαίων μονάδων. Σε μηνιαία βάση, το ποσοστό ανεργίας παρουσίασε οριακή μείωση 0,1%, σε σύγκριση με το αναθεωρημένο προς τα κάτω, ποσοστό του Ιανουαρίου 2020 (16,2%).

Όσον αφορά τα επιμέρους χαρακτηριστικά της αγοράς εργασίας, ως προς την ηλικία, το φύλο και τη γεωγραφική διάρθρωση, αυτά έχουν ως ακολούθως: Η ανεργία μειώθηκε, τον Φεβρουάριο, σε όλες τις ηλικιακές ομάδες, σε σύγκριση με τον ίδιο μήνα του προηγούμενου έτους (Πίνακας 2). Η μεγαλύτερη μείωση, ίση με 3,4 εκατοστιαίες μονάδες, καταγράφηκε στην ηλικιακή ομάδα 25-34 ετών, στην οποία το ποσοστό ανεργίας διαμορφώθηκε στο 21,8% και ήταν το δεύτερο υψηλότερο ανά ηλικιακή ομάδα, μετά από το αντίστοιχο ποσοστό των νέων 15-24 ετών. Σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο του 2015, έτος κατά το οποίο η ανεργία στη χώρα βρισκόταν σε ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο, η μεγαλύτερη πτώση της σημειώθηκε στους νέους 15-24 ετών, φθάνοντας τις 15,4 ποσοστιαίες μονάδες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Ποσοστό Ανεργίας ανά Ηλικιακή Ομάδα και Φύλο, Φεβρουάριος 2015 - 2020

Ηλικιακές Ομάδες	2015	2016	2017	2018	2019	2020
15-24	51,0	47,5	45,9	44,1	36,5	35,6
25-34	31,3	30,2	28,7	25,3	25,2	21,8
35-44	22,3	20,0	19,4	18,6	16,3	15,0
45-54	20,5	19,7	17,5	16,6	14,8	12,5
55-64	17,8	18,7	18,6	17,8	14,2	11,6
Φύλο						
Άρρενες	22,6	20,2	18,9	16,4	14,7	13,1
Θήλειες	29,5	28,1	26,8	25,6	23,0	19,9
Σύνολο	25,6	23,8	22,4	20,5	18,4	16,1

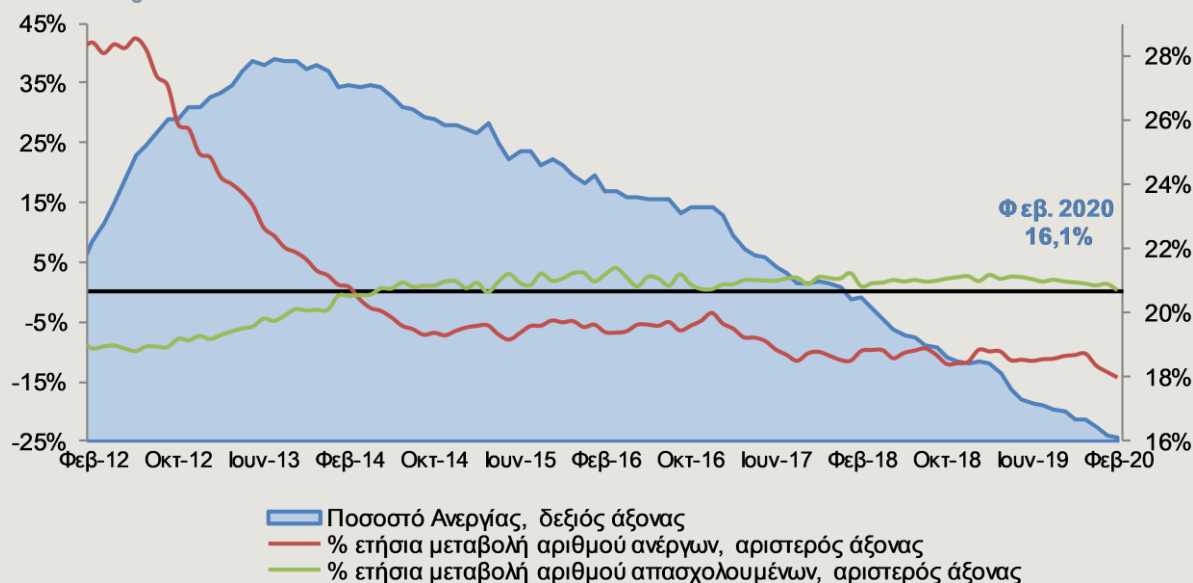
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Ενώ τα ποσοστά ανεργίας ανδρών και γυναικών βαίνουν μειούμενα, η ανεργία μεταξύ των γυναικών εξακολουθεί να υπερβαίνει κατά πολύ την αντίστοιχη των ανδρών. Συγκεκριμένα, τον Φεβρουάριο, το ποσοστό ανεργίας των γυναικών διαμορφώθηκε στο 19,9%, έναντι 13,1% των ανδρών.

Αναφορικά με τη γεωγραφική διάρθρωση κατά αποκεντρωμένη διοίκηση, τα Νησιά του Αιγαίου εμφάνισαν το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας (13,6%), ενώ η Ήπειρος-Δυτική Μακεδονία το υψηλότερο (21,0%). Στις

ΓΡΑΦΗΜΑ 8

Ετήσια (%) Μεταβολή του Αριθμού των Απασχολούμενων, των Αnéργων και Ποσοστό Ανεργίας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

υπόλοιπες αποκεντρωμένες διοικήσεις, τα ποσοστά ανεργίας διαμορφώθηκαν ως εξής: Αττική 14,5%, Μακεδονία-Θράκη 18,4%, Θεσσαλία-Στερεά Ελλάδα 17,0%, Πελοπόννησος, Δυτική Ελλάδα και Νησιά Ιονίου 15,3% και Κρήτη 13,8%.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το πληροφοριακό σύστημα Εργάνη, κατά το μήνα Απρίλιο 2020 καταγράφηκε αύξηση της μισθωτής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα, καθώς σημειώθηκε θετικό ισοζύγιο προσλήψεων – αποχωρήσεων κατά 7.205 θέσεις εργασίας. Ωστόσο, από τη σύγκριση των στοιχείων του Απριλίου 2020 με τον αντίστοιχο μήνα του 2019, προκύπτει αρνητική επίδοση κατά 103.690 λιγότερων θέσεων εργασίας για τον Απρίλιο 2020 (θετικό ισοζύγιο 7.205 θέσεων εργασίας) έναντι θετικού ισοζυγίου (110.895) τον Απρίλιο του 2019. Αυτή η εξέλιξη αποδίδεται στις λιγότερες προσλήψεις που παρατηρήθηκαν τον Απρίλιο του 2020 έναντι του αντίστοιχου μήνα του 2019, εξαιτίας της πανδημίας του Covid-19. Τέλος, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που δημοσιεύθηκαν την περασμένη εβδομάδα (European Economic Forecast, Spring 2020), η ανεργία στη χώρα μας αναμένεται να αυξηθεί εκ νέου το 2020, στο 19,9% κατά μέσο όρο, λόγω των αρνητικών επιπτώσεων της πανδημίας και να υποχωρήσει ξανά το 2021, στο 16,8%.

Η Ελληνική Οικονομία σε Αριθμούς

Ετήσια στοιχεία	2015	2016	2017	2018	2019	Ετήσιες Μεταβολές
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2010)	-0,4	-0,2	1,5	1,9	1,9	
Ιδιωτική Κατανάλωση	-0,2	0,0	0,9	1,1	0,8	
Δημόσια Κατανάλωση	1,6	-0,7	-0,4	-2,5	2,1	
Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου	0,7	4,7	9,1	-12,2	4,7	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	3,1	-1,8	6,8	8,7	4,8	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	0,4	0,3	7,1	4,2	2,5	
Γεν. Δκτ Τιμών Καταναλωτή (% ετ. μεταβ., μ.ο. έτους)	-1,7	-0,8	1,1	0,6	0,3	
Ανεργία (% , μέσο έτους)	24,9	23,5	21,5	19,3	17,3	
Πρωτογενές Ισοζύγιο της Γεν. Κυβέρνησης (% ΑΕΠ) *	0,6	3,5	3,9	4,4	4,3	
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	175,9	178,5	176,2	181,2	176,6	
Ισοζύγιο Τρεχ. Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	-0,8	-1,7	-1,9	-2,8	-1,4	

Δείκτες Οικονομικής Συγκυρίας	2018	2019			2019-20 Τελευταία διαθέσιμη περίοδος	Τριμηνιαία στοιχεία (% ετήσιες μεταβολές)
		Q2	Q3	Q4		
Οικονομική Δραστηριότητα (% ετήσια μεταβολή)						
Όγκος Λιαν. Εμπορίου (εκτός καυσίμων-λιπ/κών)	1,6	-1,1	1,6	2,9	6,1 (Ιαν.-Φεβ. '20)	
Νέες εγγραφές Επιβατηγών Αυτοκινήτων	25,8	13,1	23,7	12,2	-12,1 (Ιαν.-Μαρ.20)	
Ιδιωτική Οικοδομική Δραστ/τα (όγκος σε χιλ. m³)	21,4	2,4	40,1	14,5	43,9 (Ιαν. '20)	
Βιομηχανική Παραγωγή: Μεταποίηση	2,8	2,4	1,6	-1,1	0,8 (Ιαν.-Φεβ. '20)	
Δείκτες Προσδοκιών						
Δείκτης Υπευθ. Προμηθειών στη μεταποίηση PMI	54,1	54,4	54,4	53,8	29,5 (Απρ. '20)	
Δείκτης Οικονομικού Κλίματος	103,8	102,4	108,1	108,8	99,3 (Απρ. '20)	
Δείκτης Επιχ/κών Προσδοκιών στη Βιομηχανία	102,8	103,8	104,8	104,1	97,6 (Απρ. '20)	
Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών	-44,0	-29,4	-11,7	-7,1	-32,6 (Απρ. '20)	
Πιστωτική Επέκταση, (% ετήσια μεταβολή, τέλος περιόδου)						
Ιδιωτικός Τομέας	-1,1	-0,2	-0,5	-0,6	0,1 (Μαρ. '20)	
Επιχειρήσεις (μη χρηματοπιστωτικές)	0,2	2,5	2,2	1,7	3,4 (Μαρ. '20)	
- Βιομηχανία	-0,6	-0,9	-1,3	0,4	4,5 (Μαρ. '20)	
- Κατασκευές	-0,6	0,2	0,7	-4,4	-3,7 (Μαρ. '20)	
- Τουρισμός	3,6	4,9	4,1	3,8	3,7 (Μαρ. '20)	
Νοικοκυριά	-2,2	-2,6	-2,9	-2,9	-2,9 (Μαρ. '20)	
- Καταναλωτικά Δάνεια	-0,8	-0,9	-1,1	-1,6	-1,7 (Μαρ. '20)	
- Στεγαστικά Δάνεια	-2,8	-3,1	-3,3	-3,4	-3,4 (Μαρ. '20)	
Τιμές και Αγορά Εργασίας						
Δκτ Τιμών Καταναλωτή (% ετ. μετ., μ.ο. περιόδου)	0,6	0,3	-0,1	0,1	-1,4 (Απρ. '20)	
Δκτ Τιμών Διαμερισμάτων, (% ετήσια μεταβολή)	1,8	7,7	8,3	7,5	7,5 (Δ' τρίμ.)	
Ανεργία (%)	19,3	17,3	16,9	16,5	16,1 (Φεβ. '20)	
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2010)						
Ιδιωτική Κατανάλωση	1,1	0,0	0,6	1,8	1,8 (Δ' τρίμ.)	
Δημόσια Κατανάλωση	-2,5	9,8	0,1	-1,4	-1,4 (Δ' τρίμ.)	
Επενδύσεις	-12,2	-5,4	2,7	14,4	14,4 (Δ' τρίμ.)	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	8,7	5,2	9,2	1,0	1,0 (Δ' τρίμ.)	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	4,2	3,9	-2,8	-0,3	-0,3 (Δ' τρίμ.)	

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, ΕΛΣΤΑΤ, ΙΟΒΕ, IHS Markit

* Χωρίς την επίπτωση της υποστήριξης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων

¹ Διευκρινίσεις της Τραπέζης της Ελλάδος σχετικά με τη χρηματοδότηση της εγχώριας οικονομίας:

- Στα υπόλοιπα περιλαμβάνονται τα δάνεια, οι τοποθετήσεις σε εταιρικά ομόλογα και τα τιτλοποιημένα δάνεια στα οποία τα πιστωτικά ιδρύματα λειτουργούν ως διαχειριστές.
- Περιλαμβάνεται η χρηματοδότηση από την Τράπεζα της Ελλάδος. Από τον Δεκέμβριο 2016, δεν περιλαμβάνονται τα στοιχεία του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, λόγω αναταξινόμησής του από το χρηματοπιστωτικό τομέα στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης.
- Από τον Μάρτιο 2019 τα δάνεια προς τις ναυτιλιακές εταιρείες με καταστατική έδρα στο εξωτερικό δεν περιλαμβάνονται πλέον στη χρηματοδότηση της εγχώριας οικονομίας.
- Οι καθαρές ροές και οι ρυθμοί μεταβολής υπολογίζονται αφού ληφθούν υπόψη οι αναταξινόμησης και οι μεταβιβάσεις δανείων/εταιρικών ομολόγων, οι διαγραφές, καθώς και οι συναλλαγματικές διαφορές.

² Διευκρινίσεις της Τραπέζης της Ελλάδος σχετικά με τις καταθέσεις της εγχώριας οικονομίας στα εγχώρια τραπεζικά ιδρύματα:

- Δεν περιλαμβάνεται η Τράπεζα της Ελλάδος. Επίσης, από το Δεκέμβριο 2016, δεν περιλαμβάνονται τα στοιχεία του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, λόγω αναταξινόμησής του από το χρηματοπιστωτικό τομέα στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης.
- Οι καθαρές ροές και οι ρυθμοί μεταβολής υπολογίζονται αφού ληφθούν υπόψη οι αναταξινόμησης και οι συναλλαγματικές διαφορές.
- Από τον Μάρτιο 2019, οι καταθέσεις και τα ρέπος των ναυτιλιακών εταιρειών με καταστατική έδρα στο εξωτερικό δεν περιλαμβάνονται πλέον στις καταθέσεις της εγχώριας οικονομίας.

Το παρόν δελτίο εκδίδεται από την Alpha Bank και έχει αποκλειστικά ενημερωτικό χαρακτήρα. Οι πληροφορίες που περιέχει προέρχονται από πηγές που θεωρούνται αξιόπιστες αλλά δεν έχουν επαληθευτεί από την Alpha Bank και αποτελούν έκφραση γνώμης βασισμένη σε διαθέσιμα δεδομένα μιας συγκεκριμένης ημερομηνίας. Το παρόν δεν αποτελεί συμβουλή ή σύσταση ούτε προτροπή για την διενέργεια οποιασδήποτε συναλλαγής και ως εκ τούτου δεν έχουν ληφθεί υπόψη παράγοντες όπως, η γνώση, η εμπειρία, η χρηματοοικονομική κατάσταση και οι επενδυτικοί στόχοι ενός εκάστου των δυνητικών ή/και υφιστάμενων πελατών και δεν έχουν ελεγχθεί για πιθανή φορολόγηση του εκδότη στην πηγή ούτε και για άλλη, περαιτέρω, φορολογική συνέπεια εκ της συμμετοχής σ' αυτά. Επίσης δεν συνιστά έρευνα στον τομέα των επενδύσεων κατά την έννοια της ισχύουσας νομοθεσίας και ως εκ τούτου δεν έχει συνταχθεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νόμου για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της έρευνας στον τομέα των επενδύσεων. Η Alpha Bank δεν υποχρεούται να επικαιροποιεί ή να αναθεωρεί το δελτίο αυτό ούτε να προβαίνει σε ανακοινώσεις ή ειδοποιήσεις σε περίπτωση που οποιοδήποτε στοιχείο, γνώμη, πρόβλεψη ή εκτίμηση που περιέχεται σε αυτό μεταβληθεί ή διαπιστωθεί εκ των υστέρων ως ανακριβής. Τυχόν δε προβλέψεις επί του παρόντος δελτίου για την πορεία των αναφερόμενων σε αυτό οικονομικών μεγεθών αποτελούν εκτιμήσεις της Alpha Bank βασισμένες στα δεδομένα που περιλαμβάνονται στο δελτίο. Η Alpha Bank και οι θυγατρικές της, καθώς επίσης τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα στελέχη και οι υπάλληλοι αυτών δεν παρέχουν καμία διαβεβαίωση ούτε εγγυώνται την ακρίβεια, την πληρότητα και την ορθότητα των πληροφοριών που περιέχονται και των απόψεων που διατυπώνονται στο παρόν ή την καταλληλότητά τους για συγκεκριμένη χρήση και δεν φέρουν καμία ευθύνη για οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση ζημία θα μπορούσε τυχόν να προκύψει σε σχέση με οποιαδήποτε χρήση του παρόντος και των πληροφοριών που περιέχει εν όλω ή εν μέρει. Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή αναδημοσίευση αυτού του δελτίου ή τμήματος του πρέπει υποχρεωτικά να αναφέρει την Alpha Bank ως πηγή προελεύσεώς του